

Выделены составляющие содержания обучения английскому языку будущих специалистов по туристическому обслуживанию (экскурсионная деятельность, ресторанное обслуживание, гостиничное обслуживание, туристическая деятельность) и отобраны темы для профессионального общения.

Ключевые слова: англоязычная компетентность в диалогической речи, будущие специалисты по туризму в колледжах, туристическое обслуживание, модель формирования, теоретические подходы, принципы обучения, этапы формирования, подсистема упражнений, методы и средства обучения.

Kodliuk I. V.

MODEL OF ENGLISH COMPETENCE IN DIALOGICAL SPEECH
OF FUTURE SPECIALISTS IN TOURISM IN COLLEGES' FORMATION

The article deals with the model of the process of English competence in dialogical speech of future specialists in tourism formation that covers the following blocks: target (goal, theoretical approaches, principles of teaching) content and activity oriented (stages of formation: I – replication, II – making-up dialogical units, III – making-up microdialogues, IV – making-up dialogues of certain functional types (inductive approach – bottom-up processing); subsystem of exercises – conditional-speech receptive-reproductive and reproductive, conditional-speech receptive-reproductive with management, speech receptive-reproductive without management (with the use of communicative situations); teaching methods – interactive, project method, case-method, means of teaching – technical, non-technical (verbal, nonverbal/figurative, verbal-figurative); educational disciplines – Professional English, English in tourism industry); criterion-level (components/criteria of formation – language, speech, linguistic-sociocultural, educational-strategic, professionally oriented, level of formation – high, average, low, expected result).

Two main approaches (methods) on which the teaching of dialogical speech is based on inductive (analytical, bottom-up processing), deductive (synthetic, top-down processing) are considered. The expediency of the use of the first (inductive) approach is substantiated, which, in the first place, involves getting acquainted with individual replicas of dialogical units with further mastering of the content of a dialogue as a whole on the basis of proposed communicative situations.

Key words: English competence in dialogical speech, future specialists in tourism in colleges, travel services, model of formation, theoretical approaches, principles of teaching, stages of formation, subsystem of exercises, methods and means of teaching.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 378.147:7

Кудренко Д. О.*

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розглядається поняття «дидактичні умови». Подається визначення дидактичних умов формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей. Автор виділяє дидактичні умови, що найбільш ефективно сприяють формуванню художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей, і обґрунтовує їх зміст. Для оптимізації процесу навчання студентів мистецьких спеціалізації пропонуються навчальні інновації: сучасні комп'ютерні засоби для малювання, проектування, комп'ютерні програми для образотворчої діяльності, інноваційні техніки живопису та графіки, педагогічні технології, специфічні для художників та художників педагогів форми та методи навчання.

Ключові слова: дидактичні умови, студенти мистецьких спеціальностей, формування художньо-графічних компетентностей.

*© Кудренко Д. О.

У працях класиків вітчизняної педагогіки неодноразово наголошувався той факт, що на прикінцеву результативність навчання впливають різноманітні умови – педагогічні, дидактичні, методичні, організаційні тощо. Ті з них, які базуються на видозмінах і вдосконаленні основних складників навчального процесу (форми, методи, засоби навчання, структурування навчального матеріалу тощо), є дидактичними умовами. Предметом численних міждисциплінарних досліджень є категорія «умова».

З точки зору філософських позицій, «умова» – це те, від чого залежить дещо інше; те, що робить можливим наявність предмета, стану, процесу. При цьому предмет постає як щось зумовлене, а умова – як зовнішнє стосовно предмета різноманіття об'єктивного світу. Тобто умова – це чинник, від якого залежить предмет, а також комплекс предметів, характер їх взаємодії, з наявності якого випливає можливість існування, функціонування й розвитку цього предмета [1, с. 74]. Таким чином, умови – це стабільні обставини, які оточують об'єкт і визначають природу впливу на нього. У психолого-педагогічних дослідженнях таке розуміння «умови» доповнюється осмисленням причин, чинників, засобів, під впливом яких відбувається розвиток особистості [1].

Як відзначають В. Андреев, Ю. Бабанський, В. Бондар, В. Буряк та ін. [2; 3; 5; 6], дидактичні умови є результатом планомірного добору, конструювання та реалізації елементів змісту, методів, прийомів та організаційних форм навчання для досягнення конкретних дидактичних цілей. А. Хуторської, розглядаючи зміст теорії навчання, акцентує увагу на тому, що предметом дидактики є не лише процес навчання, а й умови, необхідні для його перебігу (зміст, засоби, методи навчання, комунікації між педагогом і учнями та ін.), а також результати, що отримуються, їх діагностика й оцінювання [11]. А. Литвин вказує, що дидактичні умови – це наявність таких обставин, у яких, по-перше, враховано реальні можливості навчання, по-друге, передбачено способи перетворення цих можливостей у напрямку цілей навчання, по-третє, певним чином відібрано, збудовано та використано елементи змісту, методи (прийоми) й організаційні форми навчання з урахуванням принципів оптимізації. Як відомо, зміст освіти «впливає з її основної функції – долучити молодь до загальнолюдських і національних цінностей; це – система наукових знань ... практичних умінь і навичок та способів діяльності, досвіду творчої діяльності, світоглядних, моральних, естетичних ідей і відповідної поведінки, якими повинен оволодіти ... у процесі навчання, – пише академік С. Гончаренко на сторінках «Педагогічного словника». На зміст освіти впливають об'єктивні (потреби суспільства ... розвиток науки і техніки, що супроводжується появою нових ідей, теорій і докорінними змінами в техніці й технологіях) та суб'єктивні (політика керівних сил суспільства, методологічні позиції вчених) чинники [7, с. 26].

Контент-аналіз науково-педагогічних розвідок дозволяє констатувати, що проблема формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей є недостатньо розробленою. Тому виникає потреба визначення дидактичних умов, які сприятимуть формуванню зазначених компетентностей.

Виходимо з того, що процес оволодіння студентами основами мистецьких дисциплін має свої мотиви, цілі та специфічні дидактичні особливості, свої форми пізнання, сприйняття й особливості протікання процесу навчання й головним чином відрізняється від інших освітніх процесів тим, що має свою специфічну природу художнього навчання та художньої творчості. Формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей, ідея вдосконалення, модернізації процесу професіоналізації художників, художників-педагогів має втілюватися крізь призму нових дидактичних умов та принципів художнього навчання.

Метою статті є визначення дидактичних умов формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей.

У своєму дослідженні ми спираємося на те, що дидактичними умовами формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей є спеціально змодельовані навчальні процедури, використання та реалізація яких дозволить формувати, удосконалювати систему психологічних і практичних дій,

необхідних для цілеспрямованої регуляції студентами художньо-графічної діяльності в процесі вивчення дисциплін предметної спеціалізації.

Передусім наголосимо на тому, що відмінність між сильними та слабкими студентами полягає в тому, якою мірою розвинута в них професійна мотивація. Провідна роль у формуванні успішного студента належить системі внутрішніх стимулів особистості до навчальної діяльності. У сфері професійної мотивації провідну роль відіграє позитивне ставлення до майбутньої професії, оскільки цей стимул безпосередньо пов'язаний із цільовими настановами особистості. Проте для того, щоб розвиток художньо-графічних компетентностей відбувався у студентів мистецьких спеціальностей цілісно та пропорційно, доцільно враховувати особливості не лише мотиваційно-потребнісної, а й когнітивної та емоційно-вольової сфер їх особистості. Ураховуючи цей факт вважаємо, що для цього недостатньо використовувати лише традиційні засоби навчання. На наш погляд, важливим є використання навчальних інновацій у процесі вивчення дисциплін предметної спеціалізації.

Відомо, що навчальні інновації є результатом творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних проблем, а прямим продуктом творчого пошуку можуть бути нові навчальні технології, оригінальні ідеї, форми та методи навчання. Це навчальна діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості [9, с. 96]. Важливо зауважити, що всі елементи традиційного навчання мають місце в інноваційному, питання полягає лише у визначенні співвідношення між репродуктивним і продуктивним, діяльнісним і творчим. Дослідники вважають, що традиції та інновації можуть взаємодіяти не лише в формі конфлікту, а й у формі синтезу. Тобто традиційні методи навчання можуть бути основою, трампліном новацій. Вважаємо, що необхідно використовувати академічні традиції художньої освіти та знайти баланс між традиційними й інноваційними підходами до підготовки художників, художників-педагогів, а також посилити творчу складову навчальної діяльності студентів мистецьких спеціальностей і створити умови для реалізації їх індивідуальних творчих здібностей.

Специфічними для художньої педагогіки є такі навчальні інновації: сучасні комп'ютерні засоби для малювання, проектування, комп'ютерні програми для образотворчої діяльності (Photoshop, PHOTO-PAINT, Adobe Illustrator, CorelDraw, Microsoft PowerPoint тощо), інноваційні техніки живопису та графіки (друкування різноманітними матеріалами та трафаретами, малювання на жатому папері, малювання свічкою або восковою крейдою, восковою пастеллю, живопис з допомогою допоміжних матеріалів, живопис на склі, живопис кавою, живопис на вологому папері, монотипія, акватипія, кляксографія, живопис на фользі тощо), педагогічні технології (інноваційні, інтерактивні, мультимедійні).

Окрім цього, доцільним є структурування змісту навчального матеріалу за окремими модулями, кожен з яких презентує певний контекст художньо-графічної діяльності. Це дає змогу будувати індивідуальну траєкторію навчання студентів мистецьких спеціальностей (введення спецкурсу, спецпрактикуму, веб-квесту тощо). На нашу думку, структурування змісту навчального матеріалу має підпорядковуватися логіці та принципам формування художньо-графічних компетентностей. Логіка формування художньо-графічних компетентностей може бути презентована в такий спосіб: за рівнями оволодіння діяльністю: обізнаність – грамотність – компетентність; за структурними компонентами: мотивація – знання, уміння та навички – оцінні судження, при перенесенні яких у нові ситуації отримуємо знання в дії, тобто компетентності.

Структурування змісту фахових дисциплін ґрунтується на основних принципах формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей, до яких ми включаємо:

– принцип емоційної насиченості навчального процесу, що впливає з природи

розвитку й діяльності особистості та потребує від викладача забезпечення такого характеру взаємодії, при якому повністю зникають побоювання за невдалі дії, відбувається абсолютне розкріпачення студентів у ході занять. Почуття страху руйнує творчу ініціативу, перешкоджає можливостям розкриття студентів. Зі свого боку, довіра до викладача є запорукою досягнення зацікавленого ставлення студентів до образотворчого мистецтва та його видів. Позитивні емоції народжують такий стан душі, коли думки стають особливо яскравими, навчання відбувається без ускладнень, швидко та приємно;

– *принцип спонукання до творчого самовираження*, що впливає на активізацію навчання студентів, передбачає пробудження художньої ініціативи, досягнення стану мобілізації енергетичних ресурсів студентів для вирішення художньо-творчих завдань;

– *принцип поєднання навчання й художньої творчості*, за якого враховуються основні положення, що визначають зміст, форми та методи навчального процесу та узгоджуються з художньо-творчим процесом студентів мистецьких спеціальностей;

– *принцип активізації творчого потенціалу*, що означає використання різноманітних форм художньо-педагогічної діяльності; спрямовує студентів на детальне вивчення художньо-педагогічної творчості; активізацію їх творчої діяльності;

– *принцип діалогізації навчання*, що спонукає студентів до формування власної думки з приводу творів і жанрів мистецтва, уміння визначати розбіжності в позиціях учасників діалогу, уміння бачити слабкі та сильні сторони співрозмовника, робити висновки;

– *принцип інтеграції*, що забезпечує взаємозв'язок між фаховими дисциплінами та дисциплінами методичної, педагогічної підготовки студентів мистецьких спеціальностей;

– *принцип проблемності*, що орієнтує студентів на вирішення конкретних творчих завдань;

– *принцип інноваційності*, що забезпечує використання новітніх художніх технік для підвищення ефективності пізнавальної, творчої активності студентів;

– *принцип реалістичного відображення дійсності* – цілеспрямоване спостереження за навколишнім середовищем, що полягає в глибокому образному розкритті та психологічній виразності зображуваних явищ, творчому відборі найбільш характерних, типових якостей та відображенні їх у природній формі. Цей принцип виявляється в оволодінні студентами навичками створення композиції, уміннями використовувати образотворчі засоби різних технік;

– *принцип єдності теорії та практики в художньому розвитку особистості*, який реалізується під час практичних і самостійних занять з таких предметів, як композиція, рисунок, живопис, кольорознавство та ін., а також у процесі проходження педагогічної, плернерної, ознайомчої, переддипломної практик, виконання курсових і дипломних проєктів тощо. Важливість цього принципу полягає у визначенні ролі знань з історії образотворчого мистецтва, теоретичних основ композиційної побудови, методів навчання рисунку, живопису;

– *принцип самореалізації в художньо-графічній діяльності*, що сприяє формуванню в студентів здатності фантазувати, створювати художні образи. Творча самореалізація особистості підтримує успішне навчання і є головним критерієм художньо-професійного вдосконалення студентів мистецьких спеціальностей [4].

Для індивідуалізації та творчо-продуктивної діяльності студентів важливим є організація спеціального освітньо-розвивального середовища. Ми визначаємо таке середовище як системну форму буття, яка створює умови для самовираження й самореалізації, самотворчості особистості. Зовнішнім виразом освітнього середовища як форми буття будуть події, створювані педагогічними студентськими колективами й усіма навколишніми установами, які беруть участь у культурній освітній діяльності, а внутрішнім змістом – система відносин між учасниками подій [8]. Освітньо-розвивальне середовище студентів мистецьких спеціальностей розглядаємо як один із важливих компонентів цілісного освітнього середовища ВНЗ, яке включає в себе: власне навчальний

процес з дисциплін предметної спеціалізації, комплекс різноманітних форм позанавчальної діяльності естетичної спрямованості та художньо-естетичну діяльність студентів у школі під час проходження ними педагогічної практики, систематичне включення студентів мистецьких спеціальностей у процес самостійного розв'язання творчих художньо-графічних завдань [8, с. 95].

Принагідно зауважити, що на факультетах мистецтв у вищих педагогічних навчальних закладах готують художників і художників-педагогів. Специфіка їх підготовки дещо розрізняється. Проте до дисциплін предметної спеціалізації (інваріативна складова) належать: нарисна геометрія, мистецтвознавство, рисунок, композиція, живопис, кольорознавство, художньо-прикладна графіка, технологія живописних матеріалів і навчальна практика (пленер). Для художників-педагогів додаються: художнє конструювання, перспектива з основами креслення, методика викладання образотворчого мистецтва, педагогічний рисунок. Для художників – основи формотворення, графічний дизайн, комп'ютерні технології у проектуванні. Серед форм навчання студентів мистецьких спеціальностей виділяємо аудиторні (спецкурси, спецсемінари, майстер-класи, практичні академічні заняття) та позааудиторні форми роботи, а саме: виставкову діяльність, діяльність у гуртках, пленер, самостійну домашню роботу (створення начерків, замальовок, етюдів, ескізів).

До методів навчання відносимо прикладні методи (метод братів Дюпюї, метод малювання з натури за П. Шмідом, геометральний метод навчання, натуралістичний метод навчання, метод копіювання, метод вправ, метод особистої демонстрації викладача) та методи активізації художньо-графічної діяльності (метод інсталяції, імітаційно-ігрове моделювання, метод художньої інтеграції, демонстраційно-образний метод, метод естетичних асоціацій, метод імпровізації, метод емоційного заряду, художньо-естетичний метод, проблемно-евристичний метод, моделювання художньо-творчих завдань, метод творчих художньо-педагогічних проєктів, творчі вправи-клаузури) [10].

Таким чином, до дидактичних умов формування художньо-графічних компетентностей відносимо:

1. Комплексний вплив на мотиваційно-потребнісну, когнітивну та емоційно-вольову сфери особистості студентів засобами навчальних інновацій, систематизованих відповідно до логіки та принципів формування художньо-графічних компетентностей.
2. Контекстно-модульне структурування змісту навчальної діяльності студентів.
3. Організацію освітньо-розвивального середовища, що сприятиме індивідуалізації та творчо-продуктивній діяльності студентів, діагностиці та корекції рівнів сформованості системи та компонентів художньо-графічних компетентностей.

Отже, дослідження дидактичного забезпечення формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей дало змогу виявити й обґрунтувати найбільш ефективні дидактичні умови формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей.

У подальшій роботі над дослідженням планується розробка структурно-функціональної моделі – схематичної й структурованої презентації системи роботи з формування досліджуваного феномену, що характеризує сукупність ідей, принципів, підходів, логіку, етапи, процедури, формувальні та критеріально-оцінювальні засоби, ілюструє зв'язки й взаємозалежності між ними.

Література:

1. Абоимова И. С. Дидактические условия формирования проектно-художественных умений у будущих специалистов в области дизайна в вузе : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.08 / Абоимова Ирина Сергеевна. – Нижний Новгород, 2010. – 161 с.
2. Андреев В. И. Педагогика. Учебный курс для творческого саморазвития / В. И. Андреев. – Казань : Центр инновационных технологий, 2005. – 607 с.
3. Бабанский Ю. К. Рациональная организация учебной деятельности / Ю. К. Бабанский. – Москва : Знание, 1981. – 96 с.

4. Бібік Н. М. Компетентнісна освіта – від теорії до практики / Н. М. Бібік, І. Г. Єрмаков, О. В. Овчарук. – Київ : Пляда, 2005. – 120 с.
5. Бондар В. І. Дидактика / В. І. Бондар. – Київ : Либідь, 2005. – 264 с.
6. Буряк В. К. Педагогічна культура: теоретико-методологічний аспект / В. К. Буряк. – Київ : Деміур, 2005. – 232 с.
7. Гончаренко С. У. Зміст освіти / С. У. Гончаренко, Ю. І. Мальований // Педагогіка толерантності. – 1997. – № 1/2. – С. 26 – 27.
8. Жорнова О. І. Соціокультурна компетентність студентів в контексті оминання «слабких ланок» сучасного освітнього процесу / О. І. Жорнова // Вища освіта України. Тематичний випуск «Вища освіта у контексті інтеграції до європейського простору». – 2006. – Додаток 3. – (Т. 3). – С. 93-100.
9. Козак Л. В. Дослідження інноваційних моделей навчання у вищій школі / Л. В. Козак // Освіто-логічний дискурс. – 2014. – № 1 (5). – С. 95-106.
10. Ростовцев Н. Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе / Н. Н. Ростовцев. – Москва : Просвещение, 1974. – 246 с.
11. Хуторской А. В. Современная дидактика : учебное пособие / Андрей Викторович Хуторской. – [2-е изд., перераб.]. – М. : Высшая школа, 2007. – 639 с.

Кудренко Д. А.

ДИДАКТИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ХУДОЖЕСТВЕННО-ГРАФИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТОВ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В статье рассматривается понятие «дидактические условия». Дается определение дидактических условий формирования художественно-графических компетентностей студентов художественных специальностей. Автор выделяет дидактические условия, которые наиболее эффективно способствуют формированию художественно-графических компетентностей студентов художественных специальностей, и обосновывает их содержание. Для оптимизации процесса обучения студентов художественных специальностей предлагаются учебные инновации: современные компьютерные средства для рисования, проектирования, компьютерные программы для изобразительной деятельности, инновационные техники живописи и графики, педагогические технологии, специфические для художников и художников-педагогов формы и методы обучения.

Ключевые слова: дидактические условия, студенты художественных специальностей, формирование художественно-графических компетентностей.

Kudrenko D. A.

THE DIDACTIC CONDITIONS OF FORMATION OF ARTISTIC GRAPHIC COMPETENCIES OF ART SPECIALTIES' STUDENTS

The definition of didactic conditions of formation of artistic graphic competencies of art specialties' students is discussed in the article. The concept of «didactic conditions» is distinguished. The definition of didactic conditions of formation of artistic graphic competencies of art specialties' students is represented. The author identifies the educational conditions that most effectively contribute to the formation of the artistic graphic competencies of art specialties' students and justifies their content. The structure of the content of professional disciplines according to the basic principles of formation of artistic graphic competencies of art specialties' students is offered. The significant description of the proposed principles is given.

According to the author's point of view, structuring the content of educational materials must be implemented in separate modules; these modules represent specific context of the graphic arts activities. This approach can help to build the individual trajectory of training of art specialties' students.

The definition of educational and developmental environment is highlighted.

It is noted that the faculties of art education in the higher pedagogical institution prepares artists and artist-pedagogues.

To optimize the process of teaching of art specialties' students, the author offers such educational innovations as: modern computer tools for drawing, designing; computer programs for visual activity;

innovative techniques of painting and graphics; pedagogical technologies; specific forms and methods of teaching for artists and artist-pedagogues.

Key words: didactic conditions, art students, formation of artistic graphic competencies.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 378:37.091.12.011.3

Levchyk N. S.*

TEACHING LISTENING TO PRE-SERVICE ENGLISH LANGUAGE TEACHERS

The article examines psychological preconditions of teaching listening to the first-year students and determines the ways to develop listening skills of pre-service English language teachers effectively. Listening comprehension depends on listening process, individual variables, context peculiarities and text features, all of which are analysed in the article. The three overlapping phases (perception, parsing and utilization) of listening comprehension process are examined and the difficulties students may face on each of them are studied in the article. The conclusion is made about the necessity to develop students' phonological, grammatical, lexical skills, working memory, metacognitive awareness, which implies knowledge and beliefs about the task and the cognitive processes, strategic awareness, motivation. The role of the teacher is to guide the process by providing students with the necessary materials, developing their motivation and ability to improve listening skills independently.

Key words: listening, pre-service teachers, English language, skills, strategies, audiotext.

Listening is one of the four essential skills for foreign language learning as people spend about 45 % of our waking time listening [11]. That is why developing listening skills has become one of the major concerns in modern foreign language teaching. A number of scientists studied different aspects of the problem (G. Buck, J. D. Brown, A. Cutler, C. Goh, T. Lynch, M. Rost, L. Vandergrift, J. Wilson etc.). Various investigations have been carried out by Ukrainian scientists, which resulted in developing methods of teaching future marketing managers (N. Novogradska-Morska), economists (N. Hupka-Makohin), technical students (I. Onisina), philologists to comprehend TV news (R. Vikovych), lectures on professional topics (S. Bochkariova), drama (O. Sivachenko). However, the problem of teaching listening to first-year students – pre-service English language teachers still needs further research as it has not been studied thoroughly.

The aim of the article is to analyse psychological preconditions of teaching listening to the first-year students and determine the ways to develop listening skills of pre-service English language teachers effectively.

Listening is the most difficult cognitive skill to learn which is predetermined by a number of reasons: 1) the speed is not controlled by the listeners; 2) the speech itself has a number of phonological peculiarities (enunciation, pronunciation and accent); 3) the listener has to divide the text into meaningful units where, «unlike in reading, word boundaries are often hard to determine» [20, p. 455]; 4) the listener must adjust native language segmentation procedures to a rhythmically different language [6] (however, pre-service English language teachers – first year students may have enough knowledge about the rhythm of the English language and sufficient experience to imply efficient segmentation procedures). In other words, listening comprehension depends on listening process, individual variables, context peculiarities and text features.

Paraphrasing G. Buck's definition [5], we can conclude that the aim of listening is correct meaning construction on the basis of purpose for listening, aural and possibly visual input.

To develop an effective methodology of teaching listening to pre-service EL teachers it is necessary to analyse the above-mentioned factors that influence listening comprehension.

---

*© Levchyk N. S.